

KỶ LUẬT THỊ TRƯỜNG NGÂN HÀNG: LUẬN CHỨNG THỰC TIỄN VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM

Ngày nhận: 07/11/2014
Ngày nhận lại: 21/11/2014
Ngày duyệt đăng: 10/12/2014
Mã số: 12-14-NCTĐ-29

Phan Diên Vỹ (*)
Lý Hoàng Ánh (**)
Đoàn Thanh Hà (***)

Tóm tắt: Kỷ luật thị trường (KLTT) được xem là một trong ba trụ cột quan trọng trong ổn định an toàn hệ thống ngân hàng. Do đó, nâng cao KLTT nhận được sự quan tâm lớn từ các nhà nghiên cứu và các nhà hoạch định chính sách. Mục tiêu của bài viết là hệ thống hóa cơ sở lý luận về KLTT và tìm hiểu tổng quan một số nghiên cứu thực nghiệm liên quan. Những nghiên cứu này đã chỉ ra mối quan hệ đã giữa KLTT và mức chấp nhận rủi ro của ngân hàng trong điều kiện cạnh tranh; hiệu quả của việc kết hợp KLTT, các công cụ khác trong khung hoảng tài chính và tác động của xâm nhập thị trường. Đây cũng là gợi ý cho Việt Nam trong việc nâng cao KLTT.

Từ khóa: Kỷ luật thị trường, ngân hàng.

Đặt vấn đề

Trong hơn hai thập kỷ qua, thế giới đã chứng kiến nhiều cuộc khủng hoảng tài chính đã diễn ra ở các nước phát triển và đang phát triển, nổi bật như cuộc khủng hoảng ngân hàng ở Đông Nam Á năm 1997, hay mới đây nhất là cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu bắt nguồn từ Mỹ năm 2007. Các cuộc khủng hoảng tài chính gây nên tổn thất rất lớn cho bản thân các ngân hàng, khách hàng và chính phủ mà hệ lụy lâu dài là sự suy thoái nền kinh tế. Để giảm thiểu thiệt hại, hầu hết các nước trên thế giới đều xây dựng hệ thống an toàn ngân hàng. Nhằm hạn chế việc chấp nhận rủi ro quá mức của các ngân hàng, hệ thống an toàn tài chính nói chung và hệ thống an toàn ngân hàng nói riêng thường dựa trên hai cơ chế bao gồm KLTT và điều tiết ngân hàng. Trong đó, tầm quan trọng của KLTT đã được Ngân hàng thanh toán quốc tế (BIS) xem là một trong ba trụ cột trong cấu trúc giám sát ngân hàng nhằm kiểm soát rủi ro hệ thống ngân hàng (Basel III, 2010). Basel III nhấn mạnh vai trò tăng cường KLTT cũng như giám sát (Trụ cột 2) và các yêu cầu về vốn (Trụ cột 1) như là các

công cụ hữu hiệu trong cải thiện sự ổn định của hệ thống ngân hàng.

Ở Việt Nam, vấn đề KLTT ngân hàng nhận được nhiều sự quan tâm của các nhà hoạch định chính sách và nghiên cứu, khi những năm gần đây thị trường tài chính - tiền tệ liên tục xuất hiện nhiều bất cập mà một trong những nguyên cốt lõi là lỗ hổng trong KLTT ngân hàng. Do đó, việc nâng cao hiệu quả KLTT ngân hàng là nhiệm vụ cấp thiết. Mục tiêu của bài viết này nhằm hệ thống hóa cơ sở lý luận về KLTT và điểu qua một số nghiên cứu thực nghiệm về KLTT ngân hàng trên thế giới, từ đó rút ra một số bài học cho Việt Nam.

Cơ sở lý luận

Có nhiều định nghĩa khác nhau về KLTT ngân hàng. Theo Constantinos (2010), KLTT ngân hàng là cơ chế qua đó các đối tượng tham gia thị trường giám sát và kỷ luật những hành vi chấp nhận rủi ro quá mức bởi các ngân hàng. Axel (2009) định nghĩa KLTT là một cơ chế trong đó người tham gia thị trường có động cơ để giám sát hành vi rủi ro của các đối